

POSPÓŁU (769) *av*

Pisownia łączna (768), rozłączna (1) MurzNT.

Oba o jasne.

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVII w.

1. Nie pojedynczo, współuczestnicząc albo będąc objętym tym samym działaniem lub stanem; i ten, i ten; razem, łącznie; pariter, simul *Vulg, PolAnt, Cn; invicem, mutuo Vulg; aequae, nec non JanStat; communiter, confuse, coniuncte, coniunctim, consociatim, insimul, iunctim, promiscue, una, unite, una fasce Cn (600)* : A niemalą chwilę tak rozmawiaiątż łtali pośpołu w niewymowné radości. *OpecŻyw 166; RejKup d3; LibMal 1552/171; RejWiz 23; W one dni poydzie dom Iudá do domu Ifráelkiego/ y przydą pośpołu z źiemie od pułnocy/ do źiemie ktorąm dał oycom wáłzym. Leop Ier 3/18, Iob 19/17, Nah 1/10; RejZwierz 137v; BibRadz Iob 40/8; tákież Mázowieckie kfiążętá/ Semowit y Iánufz: ciągnęli do Prus pośpołu. BielKron 383v; GórnDworz Y6; Pan [...] náłz dawáiąc nam pewną otuchę o mocney á pilney opátrności swoiey/ dał nam ná przykład ony dwa wrobliki/ kthorzy pośpołu bywáią ná targ niefieni/ iż żaden nie zginie bez woley [...] iego. RejPos [279]v, [249]; Zamek leżący [...] ná Ieźierze. Do tego zamku/ ieft dłudi zbalk [*lege: długi z balk, tj. bali*] álbo Drzewá fkládánego moft/ bes palów. Thego moftu części niektóre może pośpołu ná noc/ [...] zwieść. KwiatOpis C3v; RejZwierz 174v; KochMon 30; BudBib Gen 11/31; SkarŻyw 249; Włzyfcy Rádziwiłowi Cnému gwóli graycie/ A swoie wdźięczne głófy pośpołu znalazycie. KochEpit A2v; ArtKanc F4v; onę Trágoedią Seneki/ którąłmy pośpołu [...] iádąc ná woźie czytáli/ połyłam W.M. po polfku GórnTroas 5; WujNT Act 14/1; Aza fię záuftydáią Pogáńfcy Bogowie/ Gdy was wyźrzą pośpołu w zgodzie á miłości CzahTr E4v.*

pospołu kto i kto (1): Słepi wodzowie ślepych: y w pádną pośpołu Miłtrzowie y vczniowie do iednego dołu. KlonWor 47.

*(kto, co (kogo, czego itp.)) pospołu (i) z kim, z czym [w tym: pospołu z (99), z ... pospołu (49)] (148): Wierzac [!] fłowom Ezopowym/ Włzedł do domu pośpołu z nim. BierEz D2; OpecŻyw 146, 175, 185v; ktore gdy on vzrzał y Beniamina pośpołu z nimi/ przykazał łzafarzowi domu łwego mowiąc/ wwiedz ty męże do domu HistJóz C4v; FalZioł I 144d, V 108v; Then [Walenty z Borków] za vczinek takovi jełth od myecza pośpołu łprziranłkym zginall wponyedzialek LibMal 1543/73; Ifch bill przithym gdi Stanisław Chilik Pilch y Iacub pyerziną Garnyecz mafla y Gąłz włuffowye vkradly [...] Thą pośpołu zmaslem y zgąłzyą przerzeczeny Thowarziłzą yego przedali gośpodarzewy LibMal 1553/173v, 1551/166; ConPiotr 30v; RejJóz B3v, Q2; RejKup q7; To wyrzekłwłzy/ [Franciszek Spiera] obrocił się od ludzi na drugi bog/ A Biłkup prosił go aby się ku nim obrocił i z nimi pośpołu Páciérz mowił MurzHist I4, Ev; MurzNT 161; MurzOrt B2v, B3; LubPs X3; RejWiz 71v, 79v, 86; á vbogi lepak nic inego niemiał/ chybá iedurną owieczkę máluczką/ ktorą był kupił y wychował/ y kthora zrołlá v niego pośpołu/ z łyny iego Leop 2.Reg 12/3, 3.Esdr 2/15, Iudith 6/3, 6, Mar 14/31; Liłzká s Kozłem pośpołu/ do wody włkoczyłá. RejZwierz 122, 19v, 25, 140; woleli z Rzymem pośpołu zginąć/ á niżli onę krzywde wycierpieć. OrzRozm O3v, G2, I3, O4v [2 r.]; áby też nie oráli wołem y ołsem łpołu łprzągłzy/ iedno álbo ołły álbo woły. Też áby nie miełzał lnu z wełną/ álbo tkał pośpołu wełnę ze lnem BielKron 36v; tám [*książę litewski w Łęczycy*] wiele ludzi w kościele pobił*

y pobrał/ ták duchownych iáko y świeckich/ pośpołu y znaczymiem frebrnym *BielKron* 367v, 26v, 32, 113, 142v, 144v, 193, 363v; oddáné mi fą z Krakowá Lifty/ od Księdzá Thomafzá z Płázy/ [...] pośpołu y z Dyálógi/ którélmy około Exekucyéy Polłkiéy Korony [...] piáli *OrzQuin* H2v, C4v, L, Lv, N3v, O (10); Będą częfte łykánia/ grzmienia/ pośpołu z grádem bárzo łzkodliwym *LeovPrzep* C3v; *RejAp* 35, 62, 79, 101, 144 (10); dla tego Prometheus chcąc porátowác ludzi/ vkradł Minerwie/ y Wulkanowi on/ pośpołu y z ogniem dowcip/ ktorim ludzie nábywáią łobie żywności. *GórnDworz* Ff, O7, Q2v, S4, T4, Z5, Bbv, Cc8v; Y iuz nákoniec [*Jezus*] dopuścił im [*diabłom*] wpásć miedzy łtádo łwini/ á pośpołu z onemi łwiniámi mułieli łie zánorzyć w głębokosci morłkiey. *RejPos* 81, 7v, 21, 30v, 42v, 51v (25); A ma to Pánłtwo w łobie poczytáiąc [= *licząc*] głowne Zamki z niższymi pośpołu/ podług mey wiadomości łto y dziewięć Zamkow *KwiatOpis* D2; *HistLan* B4v; Iż czego kto łobie nie doczcie w kłiáźzkach/ niech łie ofthátká dopáthrzy ná vćiwych łprawach á zwyczáioch W. W. A ktemu niech będzie długa pámięć pośpołu y s kłiáźzkámi W.W. ná łwiece odmiennym. *RejZwierc* A2, 7v, 42v, 113, 141, 272v; *KarnNap* A2; A ty mię niezoltaway/ wdźięczna lutni moiá/ Ale zemná pośpołu pódz áz do pokoiá Surowégo Plutoná *KochTr* 13; *KochJez* B4; *KochSz* B3v; *WerGość* 237; *BielSen* 15; Niewierny Turczyn pły zápuścił łwoie/ Którzy zágnałi piękne łanie twoie/ Z dziećmi pośpołu *KochPieś* 37; *GórnRozm* N2 [2 r.]; *GostGosp* 20; *GórnTroas* 36; Bo ksiádz Krupłki chćiał Arcybłkupá ochotnie minác/ á łzkápá iego łtanął/ y zátárl łie z koniem Arcybłkupim tak/ że łie żádnym obyczáiem nie dáł odwięść/ áz ták z nim pośpołu do kámięnice wiáchał *KochAp* 8; Y Lukáfz [*tak pisze*]; włpomináiąc że [*Maryja*] pośpołu z Iofephem łzłá ná popis do Betlehem [...]; że oboie byli z tegoż pokolenia. *WujNT* 4, *Luc* 24/15, s. 299, *Act* 10/41, 25/5, s. 573 (10); *SarnStat* 924; nápiłálám oto té malé ksiáżeczki/ o niewinnéy męce Páná Zbáwicielá náłzého [...]. Tákże téz do náświętlzéy Pánný Modlitwy/ pośpołu z Wiankiem. *SiebRozmysł* Av; *WitosłLut* A4; *PowodPr* 9; [*Turcy*] niezliczoná ludzi niewinnych [...] liczbę/ w łrogá niewolá zábieráli/ y pośpołu ze włzytkimi bogáctwy/ z bydł y koni łtády/ z ziemie náłzey do łwey wyganiáli. *VotSzl* Bv; *KlonWor* 14. Cf »rowny pospołu«, »być pospołu«, »pospołu być w towarzystwie«, »pospołu bywác«, pospołu z drugimi«.

W konstrukcjach zawierających liczebnik [w tym: „dwa”, „oba” itp. (16)] (21): SŁiętá Ewanieliá pokládá/ iijz pán Iezus dwa krotz rozmnożył chłéb [...]/ ale ty pośpołu wlož oba razy w ieden/ a rozmyłłáy iáko pán Iezus [...] wzrzál iijze wielká tłuffćzá ludu przyłłla k niemu/ tako rzekl [...] *OpecŻyw* 52, 139; *PatKaz II* 83v; albo też łok wytłáczáią ziednego ziela albo y s kielka pośpołu. *FalZioł II* 1c, V 112; Gdy zász miedzy dwoigiem i/ takim/ náidźięię ktory wokálıfz włzyłtki trzy maiá być pośpołu wymáwiany/ iáko włłowách iásniéi/ lepiéi *MurzOrt* B2; *Diar* 72; Saul [...] poráził [*lud*] Ammon [...] á ołtatek łie rozpierzchnął/ ták że nie zoltáło łnich dwu mężu pośpołu. *Leop* 1.Reg 11/11, *Gen* 22/6; Bowiem cí trzy pośpołu/ iedno práwá máią/ Ze naleplše kiedy ie naczęfciey bijáią. Orzech Włofki á Ołiel/ y trzecia niewiáłtá *RejFig* Cc7; *BibRadz* 1.Reg 11/11; *OrzRozm* D2; kiedy by kto łobie ze czterzech/ ábo s piáci barw pośpołu/ dáł łuknię wćzynić [...] y przyłzedłby tu miedzy nas/ prawdá żeby káždy z nas łobie pomyłłił/ co to zá gáłká. *GórnDworz* L7v; *RejPos* 291v; Wyłzedł przeto Piotr/ y iny vćzeń/ y przyłzli do grobu. A bieżeli dwá pośpołu *BudNT* Ioann 20/4, *Gen* 22/6, 8; *SkarŻyw* 76; *ReszHoz* 133; *WujNT* 16, 174.

W połączeniu szeregowym (1): Rzeczy to są wielkie/ á mym zdáním/ ku słuchaniu nowe: y niewiém aby od którego/ tako Gréckiego/ iáko též y Lácińského Autorá/ kiedy w kupie rázem pospołu tráctowane były *OrzQuin Yv*.

W przeciwstawieniach: »pospołu ... sam (2), osobno, rozdzielony, rozno [= *osobno*], jedno i drugie« (6): Bowiem wżelka moc gdy pospołu będzie, filnieyżza iest niżli rozdzielona. *GlabGad B5v*; Gdy będziecie pospołu/ nikt was nie przełomi/ A gdy rozno poydzyecie/ być káždemu w toni. *RejZwierz 18*; A przetho dobrze ono mowi Socrates *in Platonis Phaedone* około rośkołzy á boleści/ iż one pospołu człowiekowi nigdy nie przychodzą/ ále gdy człowiek iedno s tych przymie/ thedy y drugie poniewoli wziąć muśi *GórnDworz H8*; Bo ácz Piotr y Ian pospołu byli: wżákże sam Piotr rzekł do chromego: Srebrác áni złotá nie mam *WujNT 408*; Dla tegom to r niezwykllie vccynill/ izz [lege: iż] r/ á z/ nie záwdy pospollv *in vocalem* wchodzą/ iáko oto tv rzall koñ/ rzyżko/ bo tv / r/ ofobno fwoi ma dwięk/ á z samo *ad vocalem* idie *JanNKar Hv*.

»jako ... gromadą ..., tak też pospołu...« (1): Vrzędnik ma gromadą robić robotę káždą: [...] A iáko robotá gromadą śpora/ tak też pospołu y ná przewodzie lepiey/ kiedy to może bydż. *GostGosp 10*.

»pospołu i ..., i ...« (1): Nie ku ofádzaniu mowię. Bo wprzod powiedziałem/ iżeście wżercach náłzych/ ná (to że) pospołu y vmrzeć y żyć [*ad commoriendum et convivendum*]. *BudNT 2.Cor 7/2[3]*.

»pospołu ... pospołu« [*w obrębie jednego zdania*] (1): Kto chce dořtáteczniey wyrozumieć o tey tho teráznieyżey rośpráwie/ tedy muśi pospołu znieść álbo przecźić pirwżą przed tą rośpráwą pospołu s tą. Bo iuż thám znajdzie pocźátek *RejAp 79*.

»pospołu ..., pospołu ..., (pospołu)« (2): w iedney przyśiedze Krolewskiej obádwa ty śtany zámknione są/ ná iedney fkorze Prywileiow Koronnych pospołu z sobą siedzą/ iedną wolnością fye wefelą/ iednego ftróżá tey wolności máią/ pospołu są pod obroną Krolewką/ pospołu vpádną iefliże iednego z nich Krol zániedba. *OrzRozm K2*; Bo iefliżeśmy sie śtáli pospołu wżczepieni ku podobieńřtu śmierci iego [*Chrystusa*]/ pospołu též y zmartwychwřtania będziemy [*cf Rom 6/5*] *KuczbKat 110*.

»pospołu ..., społecznie« (1): [*Młodzieniec z napotkanym człowiekiem*] Táke poszli pospołu ćicho rozmawiaiąc/ Swe przygody społecznie sobie wřpomináiąc. *RejWiz 64v*.

»rowny [kto] pospołu [z kim]« (3): Abowiem ia rowny sługá Páńki pospołu y s tobą j z brácią twoią/ kthorzy máią zá sobą świádectwo Iezufowo *RejAp 157v, 62, 159*.

»pospołu ..., (i) współek« [*szyk 2:1*] (3): *GrzegŚm 37, 59*; á iefliby między takowými pozwánými byli niekćorzy wespółek dziedzicámi lat niemáiący y pospołu pozwáni [*minorenes, aequae citati JanStat 415*]/ tedy przeciwko takowym sąd będzie pośtěpowal/ [...] nic niebacząc ná to/ iż lat nie máią *SarnStat 474*.

Zwroty: »być pospołu [*w tym: z kim (2)*]« = *przebywać razem, w grupie; esse simul Vulg* [*szyk zmienny*] (5): [*Achiza mówi do Zefiry*:] Nie wiem bych w to vgodzyła Iż bych sama z nim [*Józefem*] mowiła [...] Ale bych śnadz w to trefiła Abych go tu przyłudzyła Abyście pospołu byli A z sobą wzdyczo mowili *RejJóz D6; Leop 3.Reg 3/18*; Trzey towarzýřze w drogę iádac/ y będac pospołu ná nocz w iedney gośpodzie: po wieczery [...] ieli śie grác *GórnDworz T2, Q4v*; A tamem [*w domu swoim*] sie obiema dobrze przypatrował, Kiedy pospołu byli z pany trojańskimi. Jeśli przyszło stać, záwdy

ramiony wielkimi Przerownał Menelaus, a gdy zasiadali, Poważniejszym Ulissa wszyscy wyznawali *KochMon* 26.

»być pospołu« = *żyć we wspólnocie, tworzyć wspólnotę (1)*: Oni za sie wślycy co wierzili [*tj. wyznawcy Chrystusa*]/ byli pośpołu [*erant pariter*]/ y mieli wślytkie rzeczy łpolne. *Leop Act* 2/44.

»[z kim] pospołu być w towarzystwie« = *tautologicznie: być w czyimś towarzystwie (1)*: [*diabeł wśtawicznie biega [...]/ á stáraiąc sie w czymby sie kto obłędzić mógł/ áby go omierzył Pánu Bogu łwoiemu/ iżby go odłądził mieysćá onego/ á przyłądził go z nim pośpołu być w towarzystwie iego. RejPos* 329v.

»pospołu bywać« [*w tym: z kim (1)*] = *przebywać w czyimś towarzystwie, bawić się razem z kimś (2)*: *RejZwierz* 134v; Ia dobréy myśli zázwdy chcę vżywać/ Ia z prziaćioły chcę pośpołu bywać *KochFr* 32.

»mieszać pospołu« (1): Y Poetowie mowiącz o bogach/ wielekroć iednę płęc miałto drugiey kłáda/ y mieśzáią wślytko pośpołu. *GórnDworz* X8.

»pospołu się mieszać« = *współwystępować (1)*: Chćiwéy ręki żadna rzecz nayfrozłza nie zmoże. Wśzędy drapiéz/ wśzędy mórd/ pośpołu się mieśza *GórnTroas* 9.

»pospołu się zebrać« = *zostać policzonym, zliczonym przez dodawanie (1)*: Táme pánu młodemu chłopię powiedziało/ Iż pan stary ma długow v ludzi niemáło/ Ktorych łobie inwentarz iuz łpifał niemáły/ Ia wierzę kiedyby sie pośpołu zebráły/ Pewny tyfiąc ábo trzy byłoby tám tego *HistLan* C.

»zejść (a. schodzić) się pospołu« (2): zeydá fye pośpołu skutki zácmmienia Słóncá/ s łkuthkámi wielkiego złączenia Plánetow y Komety: ktorých troygá skutki/ cóś dziwnego y záłóznego ná nas przyść okażá. *LeovPrzep* C3; *WujNT* 547.

»złożyć pospołu« [*szyk zmienny*] (2): *OpecŻyw* 139; Niegdi też łłóżywłzi rozmagitych zioł pośpołu á łnich pałą [!] wodkę *FalZioł* II 1c.

Wyrażenia: »będąc [= będący] pospołu« = *współżyjący płciowo (1)*: Potym k niey [*Zuzannie*] przyśzedł młodzieniec [...] y pokłádał się z nią. [...] pátrzylichmy ná ten zły vczynek. Y przybieżelichmy do nich/ á gdychmy ie widzieli będąc pośpołu [*commixtos eos*]/ niemoglichmy onego dotrzymać iż był mocnieyśzy nizli my. *BudBib Dan* 13/39[38].

»pospołu z drugi(e)m(i) (a. innymi) (ludźmi)« [*szyk 3:3*] (6): *KochSat* Cv; Ná biefiedzie theż iedney/ byli pośpołu z drugiey czyłtemi ludźmi/ dwa pánowie Thárłowie *GórnDworz* Q4v; *KochMon* 27; Y kazał go okowác/ z drugim pośpołu/ ná tákáż mękę potępionym *SkarŻyw* 75; Dyścypliny to iest biczowánia czyniła z innymi pośpołu *SkarŻyw* 160; *PowodPr* 11.

»wszyscy, wszy(s)tek (a. wszystkie), wszystko (a. wsze) pospołu« [*w tym: „z sobą” (1)*] = *wszystko, wszyscy łącznie, bez wyjątku; simul Vulg; omnes pariter PolAnt* [*szyk 9:4*] (6:4:3): Wodhki bywaią palone [...] s łamych zioł/ niektore z zioł y s kwiatem/ niekthore z łamego kwiecia/ niektore z łamego korzenia/ Niektore też ze wśzego pośpołu *FalZioł* II 1c; [*Lawendowa wódka*] łmyłly wñętrzne y zewñętrzne wślythki pośpołu y gich człónki naprawia y pofila *FalZioł* II 7b; *RejPs* 174; A wezwáwśzy tłufzczy/ [*Jezus*] rzekł (*marg*) Nie doctorum ale tym które po łpołu wślytki tłufzczá abo rzéśzá zowie (-) *MurzNT Matth* 15/11; Bo tám łnádnie káždemu wnet dołtanie myłli/ Kiedychmy s sobą wślycy tu pośpołu przyłli. *RejWiz* 71v; *Leop Lev* 14/24; A wślytkiego zgromádzienia pośpołu było [*omnis congregatio*] czterdzićci thyięcý dwa tyfiącá trzy łtá y łiedmńdziéfiát. *BibRadz* 1.*Esdr* 2/64;

BielKron 281v; *GórnDworz* Q2v, X8; *WujJudConf* 162v; *BudBib* 1.Reg 31/6; A widziłże iako pijánice z łzkortatory/ z gwałtowniki/ z bálwochwálcy/ z cudzołożniki/ y z łodomczyki związał/ y wšytkich poľpołu iuż do piekła przez dekret łwoy łkazał. *WerGośc* 212.

Szeregi: »albo pospołu, albo osobno« (1): Ale áczefmy thy dwoie Przykazánia weľpołek złączyli [...] iednák może Pleban vpomináiąc ludźie/ álbo ie poľpołu/ álbo teź oľobno wykłádác/ thák iako mu łie bęđdzie łnádniey zdáło. *KuczbKat* 345.

»pospołu a zupełnie« (1): tedy nam nielza iedno profic miľofierdzia twego [*Boże*]: aby nas raczył w tey łpolecznołci zebrania kołciola łwego: poľpołu a zupełnie zachowac *RejPs* 138v.

a. *Wskazuje na współudział w czymś (każdy uczestnik wykonuje część czynności): wspólnie* [w tym: z podmiotem w sg poza strukturami typu *kto i kto, kto z kim* (2)] (61) : *OpecŻyw* 83, 87v; [*rzekł młodzieniec do Żądności i Przechyry*]: dáycie mi radę/ iakobych łie moğł ku panu wałzemu Szczeńciu przykazać [...]. [*Oni*] łzli ku Opatrznołci/ a to mu powiedźieli. On ijm ochotnie odpowie: Iże nielko łám s nimi chce łie oto pratzować: ale ij pana Słowotwora ktemu zwiełcz/ iżby takieź poľpołu ku panu Szczeńciu łie przyczinił. *ForCnR* B3v; Kiedy łiárkę/ zgorzałkę/ wołk/ oley/ zápalifz/ Więcey iednę niź drugą łwiátłość wnet pochwalifz. A wźdy iedná od drugiey nieco bláłku łwego/ Może łobie przyczynić [...]/ Iź iáłnieyłza niź łámá wnet przy drugich bęđzye/ A káždy kąt poľpołu ołwieciáią wźęđzye. *RejWiz* 145; *Leop Is* 9/20; [*Tomas Myncarz = Münzer*] dobrá ludzkie powiádał być wźem łpolne/ y w dołtoiońłtwach wšytcy iedney powagi być maią/ y wolni wewźem/ á poľpołu wšytkiego wźywać *BielKron* 202v, [332²]v; Obá z miłości wielkiey w iedney włi miełzkiáią/ Y záwłze teź poľpołu pogány biyáią. *PaprpPan* Cc; *WujNT* 2.Tim 1/8; *KlonWor* 35.

pospołu kto i kto (1): ktory Dług mayą poľpołu placicz tak tempłsky Iacko y yendrzey Czayusz *ZapKościer* 1583/37v.

(*kto, co (komu, czemu)*) (i) z *kim, z czym* *pospołu* [w tym: *pospołu z* (33), z ... *pospołu* (11)] (44): *OpecŻyw* 82 [2 r.]; panował w tymźe Przekopie Car Tachtanus, ktory poľpołu z Witoldem księdzem Litewłkim walczył na brata łwego Temirkitla Carza Zawołłkiego *MiechGlab* 73; *LibLeg* 11/45v, 48; *ConPiotr* 30; Ian Vylyenczik [...] zeznal ze on poľpołu [z] Staniławem wilyenczikyem [...] Iacuba ze Lwowa ku fáłłchiwemu łzwyadecztwv przeciwiwo łcheraphedinovi Thurkovi namowamy łwymy {yełł} przywioldł *LibMal* 1548/144, 1550/156v, 1551/165v; *Leop Iudith* 6/6; *OrzRozm* H3 [2 r.]; Ale Páweł Biłkup Krákwofki poľpołu z rycerłłtwem Krákwofkiey y Sędomierłkiey źiemie/ wybráli Bolełławá Mazowieckie Kłiążę [...] zá Monárchę *BielKron* 366v, 163v, 373v, 407v, 446v; *OrzQuin* Z2; A ielzće nie dofyć áby łie [*Chrystus*] tylko łtárał o wšpomozenie twoie/ [...] ále cie ielzće [...] námwia do krolełłwá łwoiego/ á rownyć dzyał w nim połłtepuie poľpołu s łobą *RejPos* 166v, 21, [77], 109v, 110, 170v (11); *RejZwierc* 142v; *SkarŻyw* 388; *ZapKościer* 1582/32v, 1583/37v; *GórnRozm* M3, M4; A oni zá powodem nas teź łtárłzych łtárać łie poľpołu známi bęđą/ iakobylmy łáłkę W.M. łobie záłługowáli *KochFrag* 50; *WujNT* 106 *marg*, 463, 790, *Apoc* 4 *arg*, s. 878, Ccccc4 [2 r.]; *SkarKaz* 486b.

W konstrukcjach zawierających liczebnik [w tym: »oba« (2)] (4): A nalepieyby obráć gdzie chcełz [*ojcze*] mieyłce łobie/ Kędybychmyć poľpołu moğły łłużyć obie. *HistLan* D3v; *PaprpPan* Cc; *WujNT*

Apoc 4 arg; Constitucie właśnie te [prawa] zowią, które stánowią te trzy stany pospołu, Król, Senat, y Połowie *SarnStat 48*.

W połączeniu z czasownikiem oznaczającym czynność wymagającą dwóch lub więcej uczestników [w tym: radzić (4), zgadzać (zgodzić) się (2), gadać (1), zjednać się (1)] (7): *LibLeg 11/45v*; *ConPiotr 30*; *OrzRozm H3*; którzy też posłowie tak Włałki iako Węgierki s krolem około wyprawy do Trácyey ná Turká pospołu gadáli. *BielKron 407v, 373v*; *ActReg 147*; *WujNT 790*.

W przeciwstawieniu: »pospołu ... sam« (1): Iednák się ná to obádwa [apostołowie Piotr i Jakub] zgadzaią/ że nie łamey wierze/ ále wierze pospołu z vczynkami vřprawiedliwienie y zbáwienie przypifuią. *WujNT 790*.

Zwrot: »za rączki pospołu się wodzić« (1): Pátrrze iako [obłudnicy] s Pochlebstwem pięknie s sobą chodzą/ Iedno iż się zá rączki pospołu nie wodzą. *RejWiz 40*.

Wyrażenie: »wszyscy pospołu« (2): Dayemi wiedzenie v.k.m. yzesmi posłaly swoyego sina do Turkow [...] ale y o finabich ya nycz niedbal abich vřliřzal yzbi Chrzesczyanie sye na yedno řgodzyly y řyednaly wřziřczy pospolv na Turkj *LibLeg 11/45v*; Ziechawřzy gdzie ná mieyřce/ Wálny Syem połóżyć/ A řłuzne Condycye w Artykuły włóżyć. Potym wřzyřtkim pospołu iawnie głósem czytác *BielSjem 9*.

b. W tym samym miejscu (80) : [Sowy] iednęć iámę máiá/ A w niey pospołu řiadaią. *BierEz Q*; Pies rzekł [do wilka]/ temumći ia też rad/ Iednáko zemną będziefz iadł: Y pospołu tákieř legác *BierEz R2*; *Leop Gen 36/7, Deut 25/5, Luc 7/49*; [Gdy przyjdzie Mesjasz] lampart będzie leżał z kořłęciem/ ćielę ze łwićciem [...]. Ale y krowá z niedzwiedziem pářć się będzie/ y pospołu płod ich lezeć będzie *BibRadz Is 11/7*; *OrzQuin I3v*; bo iż cznoty zdádzą się czásem iákoby miedzy sobą były przeciwné/ kiedy ie pospołu/ iáko ná řztychu/ pořtáwi/ iedná drugá zdobić będzie *GórnDworz I5v*; Y to czásem nie wádzi/ nie kryć się z miłostí/ bo ludzie widząc [...] iářną twarz/ y pořtępkę řzczyre/ niemogá rozumieć nicz złego: á zá tym wnet wolno řiadác pospołu/ mawiác/ řárthowác/ krom řadnego podeřzřenia *GórnDworz Cc4v*; *RejPos [292]v, 308*; *Skarřyw 283*; Białychgłóv młodych/ y pánów niemáło/ Zá iednym řtołem pospołu řiedziáło. *KochFr 24*; Więć łatwie we Włóřzech wiedzieć/ iáko kto řyie/ iákiefy kto cnoty bo pospołu w iednym mieřcie mieřkácié/ ále v nas którzy po różnych mieyřcách mieřkamy/ trudnoby w to potrářić řędziemu. *GórnRozm H2v, M4v*; Apořtołowie y oni pierwřzy wierni/ byli wlářnie pierwřzy mniřzy ábo zakonnicy Chrzeřcijáńcy. Bo pospołu mieřkali/ y řpolne wřzyřtko mieli. *WujNT 411, Matth 14/9, s. 108, 397*.

(kto, co (kogo, czego itp.)) pospołu (i) z kim, z czym [w tym: pospołu z (24), z ... pospołu (13)] (37): *Opecřyw 47v, 157 [2 r.]*; *MurzNT Matth 9/10*; ořthathek tego plothna yeřth wdomku [...] gdzie myeřchkala zyey řuknyá pospołu *LibMal 1552/171v*; *RejWiz 94*; *RejFig Dd4*; *BibRadz 1. Par 8/32*; *OrzRozm A4v*; lud byđłem řyw á rybámi w iámách řiemnych pospołu z byđłem mieřkácią *BielKron 294v*; *OrzQuin Mv*; przywiodłá zła řługá páníá řwá do iedney pieczáry ciemney [...] gdzie dobry pan/ [...] zátáił się był. A tám będác z nią pospołu/ [...] poczáł vřzywác wřzyřtkich prořb/ [...] áby iá przeciwno [= ku] sobie vczynił řkłonną. *GórnDworz Bb2v, Aa6*; á nie ináczey řtánóv myřli á řercá řwoiego/ iedno iákobyř ná on czás pospołu z nimi [apostołami po zmartwychwřtaniu *Chryřtusa*] řiedzyał á řłuchał tych w dzyeřcznych nowin o řwięřthym z martwych wřtániu iego *RejPos*

112; Bo ten kąkol musi rość pośpołu s pńzenicą *RejPos* Ooo5v, 54v, 74v, 224v, 225, 228 (14); *BielSat* D3v; *RejZwierc* 202v; *PaprpPan* F2v; *Skarfjedn* 259; Iż Piotr S. był w Rzymie pośpołu z Pławem S. *SkarŻyw* 279, 341, 408; *BielRozm* 29; *GórnTroas* 37; A té księgi ſpraw ich pośpołu z księgami ſpraw Koronnych Tribunálkich bydź máią chowané. *SarnStat* 872.

W konstrukcjach zawierających liczebnik [w tym: „oba”, „oboj”(4)] (5): *MurzNT Matth* 13/29; *RejZwierz* 79; Iáko Archimedes kiedy go niéktórzy pytáli/ iákoby to wielka była Wieża/ którą tám widzieli [...]. Poſtawił proſto lafkę ná ciéniu ónéy Wieże/ ták iż obóy ciéń/ od lafki y od Wieże/ pośpołu ſye ná iednym mieyſcu kończyły. *GrzepGeom* O3; ſzli [apostołowie] záfię do Ieruzalem/ y náleźli pośpołu iedennalcie zwolennikow *RejPos* 111v; (*nagł*) Ná poduſzkę. (-) SZłáchetné płótno/ ná którym leżało Owo ták piékné w oczu moich ciáło/ Przecz tego ſmutny v fortuny ſobie Ziednáć niemogę/ áby głowie obie Pośpołu ná twym wdzięcznym mchu leżały/ A zobopólnych rozmów vżywały. *KochFr* 18.

Wyrażenie: »wszyscy pospołu« (1): A gdy ſie wypełniły dni Świąteczne/ byli wſyfcy pośpołu. *Leop* ZZ3v.

W charakterystycznych połączeniach: pospołu być (bywać) (14), chodzić, chowany, gmerać, kończyć się, legać (leżeć) (6), mieć [kogo gdzie], mieszkać (13), paść się, pogrześć, położyć, postawić (2), rość (3), siedzieć (siadać, sieść, siedzący) (16), żyć.

α. *W tym samym tekście (6) :*

pospołu z czym (1): w iedney przyſiędze Krolewkiey obádwá ty ſtany [*duchowny i świecki*] zámknione ſą/ ná iedney ſkorze Prywileiow Koronnych pośpołu z ſobą ſiedzą/ iedną wolnością ſye weſełą *OrzRozm* K2; *SarnStat* *4, 513.

W konstrukcjach zawierających liczebnik [w tym: „oboj” (1)] (2): Owo cię też niech nie obraża áni trwoży/ zem po Marku położył Ewánielium Iohana ś. á po nim dopiro Lukáſzá. Vczyńiłem to dla tego/ áby ták oboie księgi Lukáſzá ś. pośpołu były/ y Ewánielium y Dzieie *BudNT przedm* d3; *SarnStat* 877.

Zwrot: »pospołu zebrać w jedno, zebrany« (1:1): Abowiem ſtárzy oycowie chcąc zábieżeć niebeſpieczeńſtwu/ áby kſięgi ktore poſzły z domyſłu ludzkiego/ nie były mieſzáne miedzy ty ktore oprócz wátpienia poſzły z ducha ſwiętego/ tedy ie pośpołu zebráli w ieden regéſtr ktore názwali Kanon *BibRadz* I 481; *SarnStat* 877.

β. *Blisko siebie, obok (12) :* *RejZwierz* 117v; Consessor, Podleſiednik/ pośpołu ſiedzący. *Mącz* 379b; Miłował thę białągłowę [...] nie ſproſny młodzieniec ieden [...]/ zá ktorą miłością/ y oná nákoniec ſercze ſwe/ [...] kniemu obrociła: częgo nietelko ia byłem ſwiádom/ [...] ále y káždy łatwie to znáć mogł/ ktho ie kiedy ná bieſiedzie pośpołu widział. *GórnDworz* Aa4v.

kto, co (i) kto, co ((i) kto, co) pospołu (3): Położę ná puſzczy [pustyni] Iodłę/ y Wiąz/ y Bukſpan pośpołu *Leop Is* 41/19; *BibRadz Is* 41/19; *BielKron* 180.

kto, co pospołu (i) z kim, z czym [w tym: pospołu z (3), z ... pospołu (1)] (4): Wzięli tedy [*Korach i jego zwolennicy*] káždy ſnich Turybularze ſwoie/ [...] ſthoiąc v drzwi Przybytkowych/ pośpołu z Moizeſsem ſtał Aaron. *Leop Num* 16/18; *RejPos* [292] [2 r.]; *KochSz* B3.

W konstrukcjach zawierających liczebnik „dwa”, „oboje” (2): fkray gi [szarłatu sztuczkę] długo na krayki/ pothym położ tej krayki ieden koniec na tę małmaziją/ á drugi koniec na to prożne naczynie/ poftawiwszy oboje pośpołu/ á tak będzie ściekało z wyższego naczynia do niższego *FalZioł* V 70; Zápál potym dwie świecy/ á pośpołu poftaw *RejWiz* 113.

W przeciwstawieniu: »rozno [= osobno], daleko [od kogo] ... pospołu« (1): A po zefciu thego nędznego pielgrzymowania nálezego/ iuż nam gotuiefz [*Panie*] [...] nie leda pokoie [...]. A iefzcie nas w nich nie ładzałz rozno/ nie ładzałz dáleko od liebie/ ále pośpołu s sobą á pośpołu z Bogiem Oycem y z Duchem świętym fwoim *RejPos* [292].

Połączenie: »pospołu ... a pospołu« (1): *RejPos* [292] cf *W przeciwstawieniu*.

αα. [O położeniu geograficznym: w sąsiedztwie czegoś [z czym a czym]: Widziałem iá teraz Biblią Polfką ftárego pińania w ktorey wiefzta połowicá Serbíkich fłow/ á tá Serwia leży pośpołu z Bolgariá á Bońną *BielKron* 1551 156v.]

c. O podzielanii czyichś uczuć, współodczuwaniu (też o zachowaniach będących wyrazem wspólnych odczuć) (15) : Swáwolá gdy go [młodzieńca owego] w්ර්රá/ [...] wdźięcznie a ochotnie go przywitá/ ij poładziwszy go/ pośpołu fie wefelili/ rzeczy rozmáwiaiáťz krotochwilné. *ForCnR* B2v; *BudNT* 1.*Petr* 4/13; Nie wtydayze fię tedy świádectwá Pána nálezego/ áni mnie więźniá iego/ ále pośpołu rob (*marg*) pośpołu ćierp złe. (-) około Ewángeliey *WujNT* 2.*Tim* 1/8.

(kto, co) pospołu (i) z kim, z czym [w tym: pospołu z (9), z ... pospołu (3)] (12): Matuchna też iego milá widzátz wielkie vboftwo ij placz fwégo námileyfšego fyna/ pośpołu fnijm plakala *OpecŻyw* 15v, 22v, 101, 104, 142; *RejWiz* 58; álbo śiedzimy li w popiele z przełtráchu nálezego/ płácząc przed Pánem Bogiem zá bluzniérftwá fwé/ pośpołu y z Królem fwym? *OrzQuin* Z4v; Rozráduycie fie pośpołu zemną/ izem znalazł owyeczkę fwoyę kthora mi byłą zginęłą. *RejPos* 166, 166; *RejZwierc* 252v; wálzá oyczyzná [*Troja*] zginęłą/ Ciężka to/ ciężłza boiaźń ma/ co nie minęłą. Wdy wy maćie co zwámi pośpołu żáłuiá/ Ná mię wálzy/ y moi/ okrutnie fzturmuiá. *GórnTroas* 60; *WujNT* 16.

W charakterystycznych połączeniach: pospołu cierpieć (4), (za)plakać (5), (roz)radować się (3), weselić się, znosić, żałować.

d. Z różnych punktów przestrzeni w jedno miejsce [zawsze z czasownikami oznaczającymi łączenie wielu obiektów] (76) : Vbogi [...] Kożdą troche miodu chował/ Pośpołu go w bánię zlewał. *BierEz* Q3; A gdzie fie zefzli pośpołu y zacni miedzy ymi [tj. wrogami mówiącego] tedy niokiem rzec [*lege*: rzecz, tj. mowa] iedno omnie záwždy tám byłą *RejPs* 100v; Na ktore [miejsce] [...] pośpołu weczterzach niedzieliach fciágać fię mamy. *ConPiotr* 31v; Czylićie fie z roznych krain pośpołu zebrali Kiedyćie fie w nafze ftrony tu iechać vdali *RejJóz* M3; *LubPs* X3v; A tákieć [tj. niezbyt huczne] więc biefiády nic nie závádzáią/ Gdy fie ná nie pocźciwi pośpołu fchadzáią. *RejWiz* 17v; *Leop Iudic* 9/47; *RejPos* 111v, 229; iáko fpráwiwłzy Bibliotekę [*Nehemiasz*] zniósł do niej pińmá/ o kroloch y o prorocach [...] / przytym lifty krolewskie/ [...] Tákte też y Iudas [*Machabeusz*] ty rzeczy ktore były poginęły dla woyny przeciw nam ruźzoney zebrał pośpołu [*congregavit*]/ y teras fą v nas. *BudBib* 2.*Mach* 2/14, *Ios* 9/2; *ActReg* 64; *KochPs* 163; *LatHar* 168; fpofoćie zebránie do nabożeńftwá: zgromáďćie ftárce/ zbierzćie pośpołu młodź *PowodPr* 81.

pospołu kto i kto, i kto (1): A Iesufa powiedli są do Biskupa fktorymto zyidą się pośpołu wżycy Biskupi i starzy i doctorowie *MurzNT Mar 14/53*.

(*kto, co (kogo, co itp.)*) *pospołu (i) z kim, z czym* [w tym: *pospołu z (5), z ... pospołu (1)*] (6): Tho mowi Pan Bog/ Oto ia wezmę drzewo Iozeffowe/ kthore ieft w ręce Efráimowey/ y pokolenia Ifráelkie kthore są ie^{mv} przyłączone: y dam ie pośpołu [*adsumam*] z drzewem Iudy/ y wczynię z nich iedno drzewo *Leop Ez 37/19*; Longewállus thedy y Koffemus [...] wielkie szkody czynili/ pothym fie zeszli pośpołu z wojskiem Kárłá Krolewskiego syná *BielKron 220*; A czału onego gdy będziez [*Boże*] rozeznawał miedzy tym nafieniem swoim/ ábyś nas zgromádził pośpołu z Anyoły fwemi/ wedle tey obietnice swoiey *RejPos 55, 54v, 87v*; [*Jezus*] Vkazał się Máriey Mágdalenie. [...] I Piotrowi [...]. I wczniom zgromádzonym w iednym domu w Ieruzálem [...]. Y zaśię po ósmi dniách wczniom zgromádzonym pośpołu z Thomázem. *WujNT przedm 40*.

W konstrukcjach zawierających liczebnik lub przysłówkę liczebnikowy (2): *OpecŻyw 168*; ázałz ich tu málo/ Kiedyby fie nas więcey pośpołu zebráło. *RejWiz 67*.

W porównaniu (1): WYciągnęli tedy wśytcy synowie Ifráelci/ y z iáchawśy fie pośpołu iákoby zá iednego człowieká wśytcy/ od miáltá Dan/ aż do Berfábee y źiemie Gáláád/ ku Pánu do Máłffá *Leop Iudic 20/1*.

W charakterystycznych połączeniach: pospołu dać [co z czym], ściągac się, zebrać się (7), *zejść* (schadzac, schodzić) *się* (7), *zgromadzić się* (zgromadzony) (6), *zjachać się* (3), *zlewać, złączyć się, znosić* [co].

Zwrot: »pospołu zejść się, skupić się ([przeciwko komu])« = *sprzymierzyć się, zjednoczyć się do wspólnego działania przeciwko komuś* [szyk zmienny] (1:1): A iáko Iáłtrząb ktorá [*wronę*] zá ogon połápi/ To wnet pilnie kážda fie do swego krzá kwápi. [...] Ale gdyby fie wżytki pośpołu fkuپیły/ Y ciotkęby odieły y Iáłtrząbá zmyły. *RejWiz 55*; Stánęli krolowie źiemścy/ y kxiążetá żefli fie pośpołu [*convenerunt in unum*] przeciwko Pánu/ y przeciwko pomańzańcu iego. *Leop Ps 2/2*.

Wyrażenie: »pospołu (...) wszyscy (a. wszy(s)tek)« = *omnes (simul) Vulg; omnes et pariter PolAnt* [szyk 3:3] (6): *MurzNT Mar 14/53; RejWiz 55*; Potym zeszło ile wśyftko mnoftwo pośpołu ná plác *Leop 3.Esdr 9/38, Iudic 20/1; SarnStat 417; SiebRozmyśl K4*.

α. *O mieszaninach i innych obiektach złożonych z kilku elementów* [w tym: z dwóch (16)] (46) : Rożany oleiek, maftikowy oleiek, mirtowy oleiek, koriandrowy, mirtowy, łandalu^m, piołynowy sok, Czenturzijey sok. Ty rzeczy wżytki złożyć pośpołu/ á knim przymieľzac ľzafranu. *FalZioł V 96, I 85c, 103b, 115d, II 17d [2 r.], IV 49a (10); RejWiz 113v*; podiałem fye téy pracéy/ ábym tho co iny záśiał/ ná kwápliwości pośpołu zmieľzawśy/ przebrałem fłulźnie/ koźde zboże weľpól *SienLek a4*; weźmi Ruty/ Piołynu á Ięczmieniu rowno/ fłucz pośpołu *SienLek 36v*; zmieľzawśy thy prochy pośpołu/ roztworz ie wodką bábczańą *SienLek 111*; Gdy koń martwą koľtkę ma/ [...] tedy mu żelázem przepálic muśiľz [...]: á wźiawśy żywice/ woľku/ oleyku bobkowégo/ zárowno/ ľpuść [= rozpuść] pośpołu á przykádáy mu ná ón otwór áż mu fye zgoi. *SienLek 183*; náťlukźy łupionégo czoľnku/ wlož go w miód/ wlož téż ľadz ľofnowych/ y ľádlá ftarégo/ ľmaż tho pośpołu iż będzie iáko máść *SienLek 184v, 47v, 58v, 122v, 124v, 128v (17)*.

co pospołu (i, też) z czym [w tym: pospołu z (11), z ... pospołu (3)] (14): káždy członek w niym [Jezusie ze strachu] drzáł/ aż obfity pot wyffedł s niego/ tzo przez dwie łukience przefsedł/ ij na ziemię ciékl poľpołu teéz ze krwią *OpecŻyw* 102v, 102v, 154; Wezmi rożey czyrwoney łwieżey/ ziela łwieczek z kwiatem/ koľzyłczka/ włokiego kopru/ czelidonijey/ [...] y wlož w czenowe naczynie [...] / wley na nie wina białego [...]: niechay łtoią czterzy dni: [...] piątego dnia maią być wlane poľpołu z winem w Alembik czenowy *FalZioł* II 19c, I 69b, V 71; Ieden kupił 17. mrc. [= *marek, tj. jednostek wagi*] Kruľczu/ nieľie 1. mrc. 12. łot. łrebra zmieľzanego poľpołu ze złotem *KłosAlg* H2; *BibRadz Hebr* 9/19; *BielKron* 249; Albo weźm hálun łpalony Popioł z poleiu vżżony/ Poľpołu to z błotem zmieľzay A puchlinę tym okłáday. *SienLek* 132v, 119v, 132; Kule Ogniste ták dźiáláią/ [...] prochu proľthego nie źiárnionego ták wiele iáko wielką kulę chcefz mieć/ przyczyniwłzy Sáľetry y łiárki/ y żywice rowne części/ zmieľzáią to s prochem poľpołu/ obľzyią to mocnemi nićiami okrágło iáko piá *BielSpr* 73v; *SiebRozmyśl* H2v.

W konstrukcji zawierającej liczebnik „dwa” (1): Gdy ktho pije wodkę Dziegielową na koźdy dzień dwa łoty/ á wziąć też wodki Biedrzeńcowey. 4. łoty/ y zmieľzac ty dwie poľpołu á pić. *FalZioł* II 21d.

W przeciwstawieniu: »osobno ... pospołu« (1): Albo nátlucz bábki/ krowięgo mleczu/ podroźniku/ á vtłukłzy koźde ofobno/ wygnieć s nich łok/ dayże łye im vľtać złey potym poľpołu pod miárą *SienLek* 140v.

W charakterystycznych połączeniach: (wy)ciec pospołu (2), (z)mieszać (umieszać, zmieszany) (20), (wy)płynąć (2), rozpuścić (spuścić) (2), (u)smażyć (3), (s)tłuc (utłuc, stłuczony) (7), (u)warzyć (3), wlany, wziąć, złożyć (2).

Połączenie: »... i..., i... pospołu« (1): [Mojżesz] wźiawłzy krew z ćieląth y kozłow/ z wodą y wełną czerwoną y Hizopem poľpołu [cum aqua et lana coccinea et hysopo]/ y łamy kłięgi/ y lud wľzythek pokropił. *BibRadz Hebr* 9/19.

Zwrot: »zejść się pospołu« = połączyć się (1): Powietrza choć nie widzifz/ ále przedfię czuiefz/ Lecź pátrź kiedy ie dymem łzáro záfárbuiefz/ Gdy łie zeydą poľpołu/ álic iedno bywa *RejWiz* 113v.

Wyrażenie: »wsztyko pospołu« (2): *FalZioł* I 69b; Albo źielé Kurżą nogę wárzyć w wodźie/ wľpźe mąki ięczmienney/ á prochu z łulfczyn bobowych/ théz z łulfczyn źołodźiowych [...] zmieľzay wľzyłtko poľpołu/ á niech bęđzie gęłto iáko ćiałto *SienLek* 143.

e. O stykaniu się krawędzi przedmiotów (6) : Albo łepiey kiedy [ranę] dwiema palczoma łcińiefz poľpołu á iuz łie zdzierzy y wyczłfi łie, á tak łie zgoij. *FalZioł* V 115.

W konstrukcjach zawierających liczebnik (3): Rowney miáry bęđą wľfyłtkie kołdry. Z ktorzych pięć zepnieź ofobno/ á łześć poľpołu z iednocyź *Leop Ex* 26/9, *Ex* 36/10, 30.

Zwroty: »(w jedno) się pospołu schodzić« = *invicem ferri, mutuo iungi Vulg* (2): ku oney łtronie Przybytku ktora ku morzu pátrzy/ poľtawil łfeść Forłtow/ y ine dwa ná káżdym węgle Przybytku w tyle: ktore były łpoione od wierzchu aż do łpodku/ á w iedno łie łpoienie poľpołu z chodziły. [...] thák że było ośm Forłtow poľpołu *Leop Ex* 36/29, *Ex* 36/17.

»pospołu zjednoczyć« = *invicem a. mutuo copulare Vulg* (2): I łpiął pięć Oppon iednę ku drugiey/ takieź y drugą pięć poľpołu z iednocyźł. *Leop Ex* 36/10, *Ex* 26/9.

f. W ścisłym związku (naturalnym lub przypadkowym) (96) :

α. O elementach równorzędnych (66) : Pyerua regula łzwyatofzczy yeft grzechom fyą uyarouacz bo zlofzcz uyny grzechu, przeczyyua fyą blogoflauyenłthwu łzwyatofzczy A przeto poſpołu bycz nyemogą *PatKaz III* 141; bárwy the ktore [*dworzanin*] poſpołu ná vbior złoży/ áby fie s ſobą dobrze zgadzály *GórnDworz* 17; Ale gdy tego [*tj. wiary i miłości*] poſpołu nie będye/ byś też y gory przewracał wiarą łwoią/ byś też włzytko co maſz rozdał/ [...] nic to nigdy v twego Pána płatno nie będye *RejPos* 194, 291v.

kto (kogo itp.), co i (a) kto, co pospołu (8): *RejAp* 29v *marg*, Ff2v; *RejPos* 291v *marg*; Krzywdá á nieſpráwiedliwoſć/ Záwždy mułzá poſpołu roſć *RejZwierc* 231; Niemałz orác bykiem y oſłem poſpołu. *BudBib Deut* 22/10; *WujNT* 129, 462; *SkarKaz* Oooo2a.

kto, co pospołu z kim, z czym [w tym: pospołu z ... (7), z ... pospołu (4)] (11): ktore [*brzoskinie*] też bronią płynienia wykłofci złech do żoładka z inłzych członkow dla łwey cirpnoſci ktora fie złączyła poſpołu z odwilżatnoſcią żywota. *FalZioł* I 110d; *RejZwierc* 74b; wołáiąc ná Káplaná/ *CRVCifige*: tymże głofem wołáli łami ná łye/ *REGem non habemus*. [...] [*tako*] tu Zydowie [...] z Káplánem poſpołu tráćá włáfnégo łwégo Króla. *OrzQuin* V4, S2v, V3v *marg*; *GórnDworz* L2; *RejPos* 232v, 263; Náđ to/ cokolwiek dobrzy y źli ludzie ná ſwiećie czynili/ poniewáz to poſpołu z ciály czynili/ tedy tho być muſi/ żeby dobre y złe vczynki ſciągály ſie ná ciálá/ kthore onych łpraw narzędámi były. *KuczKat* 60; *RejZwierc* 57; *WujNT* 810.

co i co pospołu z sobą (2): Iáko iełt wdzięczne małżeńłtwo zgodne. Iuż záwždy dwoiá rádoſć y záloſć dwoiá poſpołu s ſobą chodzi. *RejZwierc* 32 [*idem*] *WerKaz* 304.

W konstrukcjach zawierających liczebnik [w tym: „(oba)dwa”, „dwoj”, „obok” (8)] (9): *RejWiz* 40v; Sá trzy nayglównieyſze ná ſwiećie między ludźmi rzeczy/ Król/ Káplán/ Koſćiół: [...] chcę mówić o tych rzeczách/ co zacł łą/ y iáko między ſobą zwiázáné/ y łplecióné poſpołu łą *OrzQuin* H4v; *GórnDworz* G8; *RejZwierc* 32; *SkarJedn* 43; Oboiá rzecz wtobie [*Maryjo*] zgodę náłázłá/ ktora wžadney inney poſpołu łtać niemogłá: to iełt máćierzynłtwo z pánieńłtwem. *SkarŻyw* 112; W czele [*Wołu, tj. gwiazdozbioru Byka*] ſwiećá Hiády [...] Lewy róg/ á záſ práwą nogę v woźnice/ Iedná gwiazdá zéymuie. obádwá poſpołu Bieżá: lecz v zachodu/ piérwéy widác wołu. *KochPhaen* 7; *WerKaz* 304; *GórnRozm* Gv.

W przeciwstawieniach: »poſpołu ... ſam (2), jedno po drugim« (3): *OrzQuin* S2v; Znam ia te pány/ kthorzy ná włzetecznygo y pátrzyć nie mogá/ á łkromnego/ miernego bárzo miłuiá. A to przy tym/ że ia thu łámeý gołey łkromnoſci nie kłáde/ ále z godnoſciá poſpołu złączoną: bo to oboie czyni człowieká wziętego/ y wdzięcznygo v ludzi. *GórnDworz* L2; *WujNT* 129.

Połączenie: »razem poſpołu« (1): Sąđ z Królem trudny/ Gwałł niebeſpieczny: niewiełm co tu lepſzého? (–) Ale wždy iedno wybiéráy/ bo nie moželz brác rázem oboygá: bo Moc z Sądem/ rázem poſpołu łtać nie mogá/ muſi iedno po drugim być *OrzQuin* S2v.

Zwroty: »poſpołu (z ſobą a. jedno z drugim) chodzić« = *współwystępować, pozostawać w ſciłym, częſto nierozerwalnym zwiázku* (10): *RejWiz* 40v; Z Dawná to ták poſpołu/ iedno z drugim chodzi/ Poſpolicie dobry łzczep/ dobry owoc rodzi. *RejZwierc* 74v; Sąć to łkryté/ á wielkiéy táiemnice rzeczy/ Bóg/ Káplán/ Król: poſpołu té rzeczy chodzá/ y iedną rzeczá w Krzeſćijáńłkim Królełtwie łą *OrzQuin* X3v; *RejZwierc* 32; *WerKaz* 304; *GórnRozm* Ev; Kto nieſmiertelnoſć dułze wierzy/ ten

y ciała zmartwychwstanie wierzyć musi. bo to pospołu chodzi. *SkarKaz* 384b, 208b, 384b *marg*, Oooo2a.

»pospołu (w jednej gospodzie) stać« = *występować nierozłącznie, współwystępować* [szyk zmienny] (5): *OrzRozm* B2; Aby sie y sprawy/ y pothawy/ y łowka/ prawie ściągaly do onego celu a do onego znaku/ gdzie cnocie z rozumem gospode zapisano/ boć rzadko gdy pospołu w iedney gospodzie nie ftoią *RejZwierc* 19; *SkarJedn* 43; Robotá Kmiotkow/ to dochod albo intratá nawiętfa w Polfcze wżedy/ którą robotę gospodarz tak ma łzáfowác/ coby Kmiotkow nie zubozył/ á ku więtzemu pożytku co rok przywoźił. bo to może pospołu ftać/ v pilnego á pobożnego gospodarzá. *GostGosp* 6; *WujNT* 810.

»pospołu złączać (a. złączyć), złączony, złożony« (2:1:1): *GórnDworz* L2; *RejPos* 194; On [Menelaos] chocia ze wlydem Zony sie vpomina: A ia wroćić rádę: Abychmy ku zelzeniu niesprawiedliwosci Nieprzydáli: Oboie to przez sie nieznośne/ Coż [= *cóz dopiero*] pospołu złożone? *KochOdpr* B4v; *WujNT* 462.

Wyrażenie: »pospołu spięty, spleciony« [szyk 1:1] (1:1): *OrzQuin* H4v; á to twirdzę/ iż nikomu bárzies wczonym być nie przyłtoi/ iáko żołnierzowi: dla tegoż chcę/ áby te obiedwie rzeczy pospołu fpięte/ náuká z Rycerfkiem rzemięfłem/ [...] náidowały sie w mym dworzáninie. *GórnDworz* G8.

αα. *O ciele i duszy ludzkiej (często z uwydatnieniem treści: jednocześnie)* (17) :

kto, co pospołu (i) z kim, z czym [w tym: *pospołu z* (12), z ... *pospołu* (5)] (17): *OpecŻyw* 163; *RejWiz* 178v; Według dziłiefyżych Doktorow thedy dużá pospołu s ciálem sie rodzi. *BielKron* 127v; frozłze á okrutnieyfe iefł tyrrańfthwo [...] niżli miecz [...]: bo ten iedno gubi ciáło/ ále to gubi y z dużá ciáło pospołu. *RejAp* 63; *RejPos* 110, 147, 223v, 228v, 247 (8); Więc s tegoż obżárftwá á s próżnowánia nielza iedno sie rozliczne wrzody zámnożyć w nim [w człowieku obżartym i próżnującym] muřá/ fład y oná miłá á wdzięczna duřyczká z nim pospołu oboleć musi. *RejZwierc* 113v, 4v, 5, [272]v; *SkarKaz* 208b.

Zwrot: »pospołu złączyć się, złączony« [szyk zmienny] (2:1): *OpecŻyw* 163; *RejPos* [136]; A gdy przydziefz [Panie] tu ná fwiát w oney fwey możności/ Gdy sie z dużá pospołu złączá zálę [moje] kości/ Day fłyfzeć on wdzięczny głos *RejZwierc* [272]v.

ββ. *O osobach Trójcy Św.* [w tym: *kto pospołu z kim* (7)] (8) : *RejPos* [137], 339v; Toć iuż nie Ociec położył zá nas żywothá fwego/ iużci teź nie Boftwo/ ále ono człowieczeńftwo fwięte ktore było iednymże Boftwem ogárnione pospołu z Oycem y z Duchem fwięty. *RejZwierc* 11v.

Zwrot: »pospołu jedno być« [szyk zmienny] (2): *Pifály y Sybille* [o dziwnej naturze Boga] [...] Iáko w Boftwie Słowo fwe był záczał od wieká. Ktore potym tu ná fwiát dziwná fprawá zesłá/ Spráwiwfzy ie człowiekiem/ Synem fwoiem názwał. [...] Y iáko tho pospołu záwždy iedno było. *RejWiz* 113v; *RejAp* 66v.

Wyrażenie: »społeczne [co], społeczność pospołu (i)« (2:1): iżem ia [Jezus] w Oycu á Ociec we mnie iefł. A ieflibyfcie iefzcze temu nie duřáli/ tedy sie wždy temu przypátruycie co sie około mnie dzyeie/ iż fprawy moje nie łá fprawy człowiecze. A tákbyfcie sie iuż mogli dobrze przypátrzyć fpołecznemu Boftwu moiemu pospołu z Oycem moim niebiefkim y z Duchem fwięty. *RejPos* 294, 232v, 318v.

β. *O elementach nierównorzędnych: całości i części, przedmiocie i tym, co się na nim znajduje, człowieku i jego cechach, właścicielu i jego własności itp. (30) :*

kto, co (kogo, czego itp.) pospołu (i) z kim, z czym [w tym: pospołu z (19), z ... pospołu (10)] (29): popądem go za pas ij z mieche^m pospołu/ ij take^m fie s nim wodził/ aż [...] *ForCnR* E, Ev; *RejKup* k4v; *LubPs* H3; Pan też dawno [leży] w wąwozye pospołu z rydwanem *RejWiz* 73, 145v; *Leop Iudic* 19/29, 4.Reg 3/4; *RejFig* Bb7; *RejZwierz* 76v, 121; *OrzRozm* H2; [Wartoman pisze:] Są blisko iego [Alkair] wiołki/ kthore łnadź mnimáli być z miałtem pospołu/ ále tego żadnych znakow dziś nie máłz *BielKron* 455v; Albo łáyná iáłkołcze/ pospołu zgniazdem wocet námocz/ á to ná głowę przywiń. *SienLek* 40v, 121v; *RejAp* 93v; *GrzepGeom* P2v; Tu fie iuz nie dałz wwieść zá fwowolnością á zá rópułtnością fwiátá tego [...]. A tu dopirko poráziłz drugie ony Rotmiłtrze á Hetmány tego to złoczyńce fwego/ pospołu y z mocą iego. *RejPos* 79, 82v, 127v; Abowiem páná káždego vmyłł iest iáko płomień ktory fie ząwždy ku gorze ciągnie/ kiedy do niego dobrych drew przykładáią. Ale iefliże mu też mokrych á fápiących przyłożą/ thedy fie też wlecze po ziemi z dymem pospołu. *RejZwierc* 41v; Zániefie [orzeł] czáfem Gąłkę pospołu y s piory. *RejZwierc* 246v, 59, 126v, 152v; *BielSpr* 54, 58; A to chcieycie ofobnie ná Piechniká wiedzyeć. Ize męźnie Tátárom száblifkiem reguie/ A pospołu s kołpaki głowy im zdeymuie. *PaprPan* Bb, 2v; Z ludźmi pospołu y miáłtá/ y grody/ Nieuśmierzóné zátopiły wody *KochPieś* 31.

W przeciwstawieniu: »pospołu ... osobno« (1): ále iefli chcelz wiedziéć iáko wyfoka fámá łzpicá iest bez wieże/ zmiérz ią pospołu z wieżą/ á potym ofobno zmiérz wieżę *GrzepGeom* P2v.

Wyrażenie: »wszytko pospołu« (1): Tákże też łą ná niebie/ co fie nie rułzáią/ Rozne gwiazdy/ drugie też co wolno lataią. Ale wšytko pospołu s tym fie niebem toczy/ Ták iż iedno przed drugim s kryfú nie wykroczy. *RejWiz* 145v.

αα. *O mistycznym cieie Chrystusa (1) :*

Zwrot: »złączać pospołu [z czym]« (1): á czyni cie [Chrystus] bráciłzkiem swoim/ á ofiáruie cie Bogu Oycu fwemu zá wdzyećznego łyná iemu: gdyż cie przez wiárę thwoię á przez nádzyeię twoię/ złącza pospołu s świętym ciálem swoim/ á wczynił cie wdzyećznym członkiem ciáłá fwego świętego/ Bogu Oycu fwemu niebiełkiemu. *RejPos* 166v.

g. *O ścisłej zależności przyczynowej: zaistnienie jednego powoduje natychmiast drugie (24) :*

kto, co (kogo, czego itp.) pospołu z kim, z czym [w tym: pospołu z (11), z ... pospołu (13)] (24): *HistAl* K7; iefliże Papięstwo w Polłzce vpádnie/ thedy z niem pospołu y Krol/ y Krolełtwo Polłkie zginie. *OrzRozm* C, A3v, B [2 r.]; iż gdyby thego [tj. *minionych dziejów*] nie było od pierwłzych ludzi łpifáno/ á ludzie bez piłmá ná świećcie żyli/ nie ináczey iedno iáko niemy dobythek/ [...] miełzkáliby z łobą: á ludzkie duchy [= *wytwory myśli ludzkiej*] álbo wczynki cnotliwe pospołuby z łwiátá z ciáły zchodziły bez pámięći ludzkiej. *BielKron* 334; *OrzQuin* G2v, V4; *RejAp* 147; gdy cnoty wełży ná łwiát [...] zaráz też złóści [...] mułiály im pomocz towarzyłtwá/ á z nimi pospołu náłtác *GórnDworz* I; WSzyłtko pospołu vmiera s człowiekiem/ Lecż łwięta cnotá tá trwa wiecznym wiekiem. *RejZwierc* 211, 70, 161v; iż wyłzedł rozum pospołu s ciepłóścią od tego łtárcá/ kthory nam rádźi náłze nieprzyáćiele wolno puśćić/ á dobrze iż ich nám iefłzce nie kázał przepráłżác *BielSpr* 45v, b3v; GRzech thedy być rozumiemy/ przirodzoną włáfną łkázę y zepłwáne wšyłtkiego człowieka/ ktory z pierwłzych

onych rodziców nálních z námi pośpołu rodzi fie/ y w ćiele nálních dziedziczy [= *panuje*] *WujJudConf* 63; Nieprzeplácony duchu/ z tobą pośpołu Y oyczyzná vmárłá/ iednáž mogliá Oboie was przykryie. *KochOdpr* D2; *KochPs* 13, 168; Ale pośpołu z tobą [*Orszulo*] grzebę y nádzieię. *KochTr* 12; *KlonŻal* B3; Biédny káfek/ co był ípadł z páná mégo ftołu: Y ten mi odiet zaráz/ z nádzieięą pośpołu. *PudłFr* 63; *KochFrag* 49; Vderzył íztychem w pierśi/ zbáwił fie żywotá/ Y z żywotem pośpołu dokończył kłopotá. *KlonWor* 43.

Połączenie: »pospołu ... a zasię wspołek« (1): Z onąd potym rużywízy załtępy przełzedł [*Aleksander*] do drugiego polá w kthorem drzewá ftały bárzo wielkie ktore pośpołu s Słońcem wychodziły/ á zálie wespółk s Słońcem záchodziły [*cum sole oriebantur et cum sole occidabant*]. *HistAl* K7.

h. *Wzajemnie, każdy każdego, z każdym* (7) : Nie igray/ iáko mowią/ nigdy Myfzko s Kotką/ Być też wierę miáłá być/ y rodzoną ciotką. Abowiem fie pośpołu/ to nigdy nie zgodzi/ Bárzo rozno vbogi/ záwždy s pyfznym chodzi. *RejZwierz* 118v.

kto, co pospołu z kim, z czym [*w tym: z ... pospołu* (3), *pospołu z* (1)] (4): A iżby fie kofzt z czyńfzem [= *dochodem*] wždy pośpołu zgodził/ Byś potym dodzyeráiąc wiotefzek nie chodził. *RejWiz* 18; *BielKron* 155v; *WujJudConf* 34v. *Cf Wyrażenie*.

W konstrukcji zawierającej liczebnik (1): Widzyálem też iego [*pana Libertasa, tj. upersonifikowanej wolności*] ítan nadobny pocźciwy/ A tákiegoby vzyć miáł káždy cnotliwy. [...] Wierę mi fie ná wżytkim lepiej ten podoba/ A podobno pośpołu zgodziwá fie obá. *RejWiz* 75v.

Połączenia: »społem ..., pospołu« (1): DWádzbany máłowáli/ ony ípołem płyną/ Czekáiąc rychłoli fie pośpołu rozminą. *RejZwierz* 117v.

»wespółk ... nie, wszakoż ... pospołu« (1): *GórnDworz* B6 *cf Wyrażenie*.

Wyrażenie: »z sobą pospołu« (1): Więc go [*niezycziwego czytelnika*] áni to niechay nie obraża/ iż te ofoby/ ktore íą w Diálog w wiedzione wespółk wżifcy iednego czáfu v dworu s fobą nie byli [...]: wżákoż wżyfcy íi ználi fie s fobą pośpołu *GórnDworz* B6.

i. *Wszyscy; każdy* (2) : Otworzę ná naywżiffých pagorkach rzeki/ á w pośzrod pol krynnice: vczyńię z pulfczye ieżiorá wodne/ z źemie niedroźney źródłá wod. [...] Aby widzieli y wiedzieli/ y rozczytáli fobie/ y zrozumieli pośpołu/ że to ręká Pańfka vczyńiá *Leop Is* 41/20.

Połączenie: »... pospołu a ... wszyscy« (1): [*Bóg mówi do Hioba:*] Kto záłożył miárę iey [*ziemi*]/ iefly wiefz? [...] álbo ktho záłożył kámień węglowy iey? Gdy mię chwalili gwiazdy iutrzenne pośpołu/ á wefelili fie wífycy íynowie Boży [*cum me laudarent simul astra matutina, et iubilarent omnes filii Dei*]? *Leop Iob* 38/7.

2. *Równocześnie (ale nie wspólnie); simul Vulg, Calag* (30) : *Leop Is* 48/13; *Zugleich*. Pośpołu. Záras. *Simul. Calag* 590b.

pospołu (i) *co* (*żywotne*), (i) *kto* (2): Długo lew z páłterzem chodził/ Nic żadnemu nie záfzkodził. Y nigdziey go zořtác niechćiał [...]: Potymeřtá ízłá [= *obaj odeszli*] pośpołu/ Lew do láfá on do domu. *BierEz* Q4; Przed tym trochę ná Szpitálfkiey vlicy druga niewiáfłá vrodziá pośpołu y węzá y dzyecię *BielKron* 399v.

(*kto, co*) *pospołu z kim, z czym* [*w tym: pospołu z (5), z ... pospołu (3)*] (8): Ezop fie cudnie poštawił/ Iawízy go [*kaplana*] pod drzewem poładził. [...] A kiedy káplán precz íść chćiał/ Ezop też z nim połpołu wftał *BierEz* A3, H2v; ten Iudáfs przekłety/ byl nie fromieziwy/ ijz wćiągál połpołu z Iezufem íwá rękę do miły *OpecŻyw* 94; Vczyń mi ale moy miły fynu tę lafkę abych połpołu [*s tobą v*]marla/ botz mi niemoże bytz nitz przykríf[ego/ ie]fliby[ch po to[bie żywa z]o]ftatz miała *OpecŻyw* 147v, 143; *GórnDworz* Dd5; (*nagł*) Stániśław Potocki. (–) IAzoná y z vrody y z vdátney síły/ Oni zacni Troiánie wielce go chwalili. [...] Ale gdyby połpołu z nářzym Stáchem byli/ Zgubi Iazon vrodę y zmyfły pomyli. *PaprPan* X2v; *SkarŻyw* 51.

W konstrukcji zawierającej liczebnik (1): A potym widzián ieft [*Jezus zmartwychwstały*] więcey niż od piáci fet bráćiey połpołu *Leop* 1.*Cor* 15/6.

W przeciwstawieniu: »pospołu ... osobno« (1): Wiedz że ty wodki wřzytki połpołu niemogá być palone, abowiem Fijołki bywaią ondzie marcza/ á kwiat Grzybieniowy aż miefiąca firpnia, albo także j bzowy kwiat y Benedyctowy/ Ale pal każde ołobno gdy ktore naftanie, á potim ty wodki zmiefzay *FalZioł* II 16c.

Połączenie: »pospołu razem« (1): BYli w Polřzccze połpołu rázem dwa Bifkupi/ Ieden chytry á drugi y z wieczorá głupi. *RejFig* Ddv.

Wyrażenie: »wszyscy (*a. wszystkie*) połpołu« (2): *FalZioł* II 16c; Do iutrá tedy odłožmy [*rozmowę*] [...]. Thego domowiwfzy/ pan Lubelłki powftał/ á z nim wřzyfcy połpołu. *GórnDworz* Dd5.

α. *O ciele i duszy ludzkiej [co (czego itp.) połpołu (i) z czym; w tym: pospołu z (3), z ... pospołu (2)] (5)* : Sektá byłá iego [*Pitagorasa*] íprofna/ ábowiem pokłádał ludzkie duřze połpołu s ciálem vmierác/ álbo w bydlęce ciáła wchodźić *BielKron* 121v, 118v; *RejZwierc* 178 [2 r.], 250.

a. *Gdy występuje bliskość lub styczność przestrzenna (10)* :

kto i kto połpołu (1): Pháryzeufz y Celnik modlą fię połpołu w kořciele. *WujNT* Aaaaaa4.

(*kto, co*) *pospołu z kim, z czym (4):* A drugie záś [*ziarno rzucone przez siewcę*] wpádło miedzy ćiernie/ y wćzedwfzy połpołu z nim ćiernie/ záduříło ie. *Leop Luc* 8/7; *RejPos* 62v, 65, 325.

Połączenie: »takież ... połpołu i« (1): A gdy w nocy ípádowálá rołá okołó obozu/ thedy thakież ípádálá połpołu y Mánná. *Leop Num* 11/9.

α. *O ciałach niebieskich, zwłaszcza o gwiazdozbiorach [co połpołu z czym; w tym: z ... połpołu (3), połpołu z (1)] (4)* : Toż thez dźiwne połózenie przy záćmieniu Słóńcá/ gwiazd máiąc przy łobie zwierfchnie Plánety/ połpołu z záćmienim wftępujące: okázuię przyřć nieiákiemu dźiwnemu zámięřzáníu *LeovPrzep* A2v; A kto chce porozumieć/ iáko wnoc głęboko/ Albo iáko dźień bliřko: niech ma pilne oko Ná znáki [*Zodiaku*]/ kiedy wzgóřę wynikáią z dołu/ Bo Słóńce záwřdy z iednym przychodźi połpołu *KochPhaen* 20, 24 [2 r.].

3. *Na równi, jednakowo, tak samo jedno, jak i drugie, zarówno to, jak i tamto; pariter, simul Vulg, PolAnt; sicut PolAnt (111)* : *RejKup* i6v; *Leop Iudic* 19/30; Ten vmiera w síle dořkonáłości íwey/ wřzytek dořtáteczny y vpokoiony. [...] A ten vmiera w duřzy gorzkiey/ á nie vřzył dobrá. Połpołu w prochu ípác będá/ á czerw pokryie ie. *BudBib Iob* 21/26.

kto, co (kogo, czego itp.), (i) kto, co (kogo, czego itp.) połpołu [w tym: kto połpołu i kto (3)] (13): Szpetnie fie tá márna řmierć z nimi goni kołá/ Acz złęgo y dobrego połpołu thám niolá.

RejWiz 102v; Wnet obtoczywłzy onę wieżę/ podpalili ją/ y wczynili że dymem y ogniem tyfiąc ludzi zginęło/ mężow pośpołu y niewiaft/ ktorzi mielićkali ná wieży Sychem. *Leop Iudic* 9/49; Y rzućili lofy porządki fwemi zá rowno thák węcziłfy iáko mnieyłfy/ wczony pośpołu y nieuczony. *Leop 1.Par* 25/8, *Iudic* 9/51; Lew y Woł pośpołu zgoniny ieść będą *BibRadz Is* 65/25; *BielKron* 81v; *RejAp* 126; *RejZwierc* 250v; nieczyłty y czyłty pośpołu iesć ono [*mięso*] będą. *BudBib Deut* 12/22; *GórnTroas* 59; Roftropność y łczerość pośpołu/ łą potrzebne káznodzieiom/ Bifkupom y kápłanom. *WujNT* 43; *Dopusćcie oboygu [tj. pszenicy i kękolowi] społu rość. [Matth 13/30]*) Oto zli y dobrzy pośpołu łą w iednym kościele. *WujNT* 57, 479.

(*kto, co (kogo, co itp.)*) *pospołu (i) z kim, z czym [w tym: pospołu z (59), z ... pospołu (24)] (83)*: *BierEz* K2; Wiedziono téz s nimj [*Chrystusem*] dwu lotru [...]/ aby lud pośpolity mniwał aby pośpołu s nimji krádl. *OpecŻyw* 136, 142; *RejPs* 43v, 51v; *RejJóz* O8v; Zátłumi Pan w gnyewyie śwym wślytki łwe gnyewniki [...]. Wśłetecznych wymyłłow ich iuż wyecznye vkroći. [...] A téz s tákową łpráwą precz łie rołpirzchnęli/ Pośpołu z nyewyernemi zapłátę śwá wzyęli *LubPs* F, G2; *RejWiz* 157, 170v; *Leop Ex* 14/19, *Ps* 27/3, *Eph* 2/5, 6; *OrzRozm* G4v, N3; poczułá Wilczycá płáčz ich [*Remusa i Romulusa*]/ wyciągnęła łkrzynkę ná brzeg/ dobyłá dzyeci/ niołłá ie do iámy łwoich wilczát/ tám słáły pośpołu z wilczęty. *BielKron* 98v; ná kthorym [*sejmie w Lublinie*] łie łłáchtá dopieráłá thego/ izby duchowni ná woynę ieździli/ ábo miáłtho łiebie wypráwiáli wedłóg imienia [= *majątku*]/ [...] ná káždą wyprawę woienną s łłáchtą pośpołu. *BielKron* 403; *GrzegRóżn* D3v; náłzá miłá Polłká/ w téy niełtáteczności łwéy/ gdy łye iuż odwraca od Kápłaná/ [...] wolność y zacność śwá rychłó łtráćić mułi/ y zołtác wieceznie łlepá: gdyż oná w łlepoćie łwéy iáwnéy/ z tym łlepym pośpołu/ przy drodze łiedzácym/ *IESV Fili DAVid miserere mei*, nie wołá. *OrzQuin* Aav, D2, I2, Kv, L4v, Aa5; iáwnie s piłmá wiemy/ iz [*Maryja Panna*] połzłá z narodu Dawidowe⁸⁰ pośpołu y z onym Iozephem oblubieńcem łwoim *RejAp* 51v, 52, 56, 60, 62, 69 (9); *GórnDworz* X3, Dd5, Hh; A [*przodkowie naszymy*] ktorzy wvierzylí [...] obietnicam iego [*Boga*] [...] y pokrzczeni byli pośpołu z námi pod figurą/ gdy łzli z Egiptu przez morze. Y tego łwiętego pokármu/ ktoregołmy iuż dził doczekáli/ pod figurą mánnny/ pośpołu z námi wzywáli *RejPos* 158, 7v, 21, 26, 76v, 103v [3 r.] (30); Aczbych łzłá ku pułnocy/ gdzie kráiná Prufka/ Ale y tá pośpołu/ ze mná częłto trułka [= *narzeka*]. *BielSat* G3; *GrzegŚm* 20; *KuczKat* 45; *RejZwierc* 71, 178v; Mielić téz y Zydowie łwoich łtárfznych Trádycyie dla ktorzych piłány zakon opułzczáli/ ále ie łrodze Pan Kriřtus gánił záwłze/ okázuiąc im to /że pośpołu z zakonem Bożym trzymáne być niemogá *WujJudConf* 43; *BudNT Rom* 6/4; *KarnNap* A2v, C2; Nie kłádz mię w poczet z ludźmi niepráwémi/ Nie zátrácay mię pośpołu z grzełznými *KochPs* 39; *KochSz* B3v; *WujNT Rom* 6/4, 6, s. 669, *Col* 2/13; *GosłCast* 59.

»pospołu ..., pospołu« (2): A chcełzli tego bełpiecznieyłzym być/ ábył był práwym wczęłnikiem tey łwiętey męki iego [*Chrystusa*]/ á nieść pośpołu z nim ten okrutny krzyż niewinney łmierći iego/ vmarzayze pośpołu z nim to łwovolne á márne ciáło łwoie. *RejPos* 107, 112v [2 r.].

»pospołu (a. społem) ... i pospołu ..., i pospołu (a. wespołek)« (2): Ale Bog/ ktorzy iełł bogáty w miłofierdziu/ [...] ożywił nas pośpołu z Chryřtułem [*convivicavit nos in Christo*]/ [...] y pośpołu z nim wkrzełł [*et conresuscitavit*]/ y pośpołu połádzil w niebiełiech w Chryřthufie Iezufie *Leop Eph* 2/5-6 [*przekłád tego samego tekstu*] *WujNT Eph* 2/5-6.

»tak ..., jako i ... pospołu« (1): zá czáfu Auguŕtá Cefárzá/ ták Máthematykwie/ Áŕtrologowie/ práktykarze/ iáko y kuglarze/ poŕpołu z Rzymu byli wywołáni. *WujNT* 479.

»pospołu ... i teŕ« (1): To ziele w piciu iakimkolwiek zadane/ poŕpołu ŕtolcze czyni yteŕ wraczenie. *FalZioł* I 140c.

»teŕ (a. takieŕ) pospołu« (4): *RejWiz* 170v; iz áni ŕam ten Hetman [*tj. czart*] tych ludzi tego ŕwiátá/ áni oni ŕami ktorzy ŕá iáko ínŕumentá złoŕciwych ŕpraw iego/ nic nie vmieią áni mogá przećiwko mocy Pánŕkiey/ iedno tákieŕ poŕpołu z nim gryzá á zácieráią ŕtopy iego á wolá ŕwiétá iego. *RejPos* 26, 103v, 123v.

Zwroty: »pospołu [*kim*] być« = *być równym komuś, dorównywać komuś* (1): Abowiem rzecze [*Bóg*]: A zaŕz nie kxiáŕŕetá moi poŕpołu krolmi ŕá [*Nunquid non principes simul reges sunt*]/ zaŕz nie iáko Chárkámis ták Kaláno: A iáko Arffád tákó y Emath? *Leop Is* 10/8.

»połóŕyć pospołu« = *potraktować na równi, jednakowo odnieść się do czegoś* (1): (*nagł*) Epáminundás Tebáńŕki. (-) GDy ŕie przećiw Tebanom poŕtronni broili/ Ludzie mu rozmaite wroŕzki przynoŕili. Iedny złe powiedáli/ fortunne teŕ drugie/ Połóŕył ie poŕpołu/ czyniác ŕłowá dłuŕgie. Ieŕli cnotę s ŕtałóŕciá mocnie záchowacie/ Pewnie ŕe ty zá ŕobá dobre wroŕzki macie. A ieŕli ŕie łotrowŕkie ŕprawowác będziecie/ Pewnie ŕe s tymi złemi y zemná ŕŕiędziecie. *RejZwierz* 34.

»[z *kim*] pospołu się urodzić« = *pochodzić z tego samego rodu* (1): (*nagł*) Iozeph braciey miłóŕci/ wie [*lege*: miłóŕciwie] przepuŕzcza (-) Iuŕ mnieŕ pan bog iako mowiá má krzywdę nagrodzył To teŕ po mnieŕ [*lege*: pomnieŕ 'pamiétam'] zem ŕie ŕwami poŕpołu vrodzył *RejJóz* O8v.

»na tym [= *tym samym*] wozku jeŕdzic pospołu« = *podlegać temu samemu losowi, znajdować się w podobnej sytuacji* (1): Ale iŕeŕ wŕpominał człowieká nędznego/ To ieŕt ŕnadŕz napilnieyŕza/ wiedzyeć ŕpráwy iego. Gdyŕ ná tym wozku wŕzyŕcy ieŕdzimy poŕpołu *RejWiz* 116v.

Wyrażenie: »wszyscy pospołu« (2): gdys [*lege*: gdyŕz] pan Bog wŕziŕŕkym poŕpołu zakazuie/ Niezabiay *SeklKat* I4; *RejWiz* 116v; Wŕzyŕcy ktorzy mię mieli w nienawiŕci ŕzemráli poŕpołu przećiw mnie/ á myŕlili złe o mnie. *BibRadz Ps* 41/8.

a. *W funkcji porównawczej: tak jak [zawsze: kto, co (N oraz A) pospołu (i) z kim, z czym; w tym: pospołu z (2), z ... pospołu (2)] (4)* : Otho ŕlyŕzimy iz Anyoł mocny wziął kámieñ y wrzućił do morzá wołáiąc/ iz thák będye zátřacenie złoŕnice they á miáŕtá tego [*tj. Babilonu*] [...]. A teŕ thu przycŕzynę opowieda zginienia złoŕnice they iáwnnie Duch ŕwiétý/ gdzie [...] mowi: Iz [...] złoŕciámi twemi/ á czármi á wymyŕły twemi obłádzili ŕie wŕzyŕcy ludzie ná zyemi [...] A ták ŕluŕznie tá czárownicá á tá złoŕnicá poŕpołu y s tym kámieniem ma być zátřácona á práwie iáko w morze wrzucona. *RejAp* 154v; *RejPos* [323]; A thák ŕzkodá pocŕćiwemu człowieku gdy czás do czego przypádnie márnie go tyráć/ [...] bo ten powiedáią z wodá nam poŕpołu wcieka. *RejZwierc* 109; Bowiem nędzna priwatá tá nas pobłáŕzniłá/ A drugi opiwŕszy ŕie chodzi iáko wiłá. Bo coby nas zdobilo zacnem i ŕpráwami/ To wŕzytko precz zdmuchnimy poŕpołu s piánami. *RejZwierc* 252.

4. *Zarazem (o różnych, zazwyczaj przeciwstawnych cechach, czynnościach, elementach) (19)* :

kto, co (kogo, czego itp.) i kto, co (kogo, czego itp.) pospołu (5): *PatKaz III* 113; opátrzyć ŕie w tym trzebá nam/ áby [*papieŕ*] ŕám niebył áktorem y ŕędziá poŕpołu *BielKron* 211, 80v; Ale ono wiétŕze

á widome podobieństwo było/ o they wielmożności Pánfkiey/ gdy sie vказаł Moizełzowi zyelony kierz y ogyeń gorájący połpołu. *RejPos* 149, 217v.

pospołu jaki i jaki (2): *OpecŻyw* 82v; Pierwłzy [świat] ielt niewidomy Anyelki: Wtory pod nim. Połpołu widomy y niewidomy [*ponieważ jedne ciała niebieskie są widoczne w dzień, a inne w nocy*]/ Niebieski/ gdzie Gwiazdy/ Słońce/ y Mieśyąc. *SienLek* 28.

pospołu vb i vb (1): Płofnká známienita ielt záprawdę/ w ktorey połpołu Prorok y dzyęki czyni y modli sie zá kroleństwo *LubPs* ee5.

pospołu co przy czym (1): áby sie połpołu cieżył y on wspaniły vmyłł przy pocźciwym cieie/ áby sie y ciáło/ y vmyłł/ y łtan/ pięknie wśzytko zdobiło. *RejZwierc* 114v.

z kim, z czym pospołu (i) *co* (4): *Leop Matth* 13/29; *OrzQuin* M4v *marg*, X4v; Bo y mowę bełpieczną y vcźciwe łłowá/ Záwłze s siebie wypułzcza tá łłáchetna głowá/ Pátrząc teź ná osobę mniemam iż nie błádzę/ Ze mu męłtwo z rozumem połpołu przyłádzę. *PaprPan* P2.

W konstrukcji zawierającej liczebnik „dwa” (1): Gdyż tho pewnie káždemu opowiedáć raczy [Chrystus]/ iż żaden połpołu nie może dwiemá Pánom dobrze łłużyć. *RejPos* 217v.

W przeciwstawieniu: »sam ... pospołu« (3): á ták tá vgodá nie tylko łámemu zakonowi náłzemu łzkodziłá/ ále y połpołu Papięzom/ Cefarzom/ y kłiążętom rzełze Niemieckiey ku łromocie *BielKron* 232; *RejZwierc* 114v; Dzieśięć pánien/ pięć mądrych á pięć głupich iáśnie pokázuia/ iż w kościele boiuiącym łą nie łami dobrzy/ ále y zli połpołu. *WujNT* 108.

Połączenia: »pospołu i« = *simul et Vulg* (3): *Leop Matth* 13/29; *OrzQuin* M4v *marg*; [Jezus Chrystus] zowie łię Synem Bożym: będąc połpołu y Synem człowieczym. *WujNT* 346.

»pospołu i ..., i ...; i ..., i ... pospołu« (2;1): *LubPs* ee5; Acź łą ine przypadki co wśzytki fráłuiá/ Y dobrá myłł y zdrowie połpołu im pfiuá. Iáko dzdze/ śniegi/ grády/ powietrza morowe *RejWiz* 93v; Tá przy łzácowániu korzyści/ dołtálá łye iednému Rotmiłtrzewi/ ktory z nią ták poczynáł/ iáko mniémał że mu wólno było. A iż łye w nim połpołu było zefzłó/ y niepowsćiągliwość/ y łákomłtwo/ będąc w tym od przyiaćiół onéy niewolnice przénáydowány/ pozwolił iá dác ná okup. *KochWz* 136.

»pospołu teź (i)« [*szyk 1:1*] (2): GDy sie ta miłofciwá/ połpołu teź ij bolełciwá rozmowa miedzy łynem ij matką łtala/ Biłkupowie żydowłcy [...] vcźynili radę *OpecŻyw* 82v; *OrzQuin* X4v.

5. *Także, również; do tego* (9) : Przyzwolili teź na to [tj. *na ukrzyżowanie Chrystusa*] włfytcy aniolowie/ prorocy/ połpołu patryarchowie/ a ty chceł teź na iego łmiertz przyzwolitz czyli nie? *OpecŻyw* 103v; *Leop Num* 6/15; áby iáko Chriłtus włtał zmartwych przez łławę oycá/ tak y my wnowości żywotá chodzilibychmy. [...] Ono wiedząc/ że łtary náłz człowiek połpołu vkrzyżowan/ áby łię zniłzczyło ciáło grzechu/ ábychmy łię iuz nie zniewáláli grzechowi. *BudNT Rom* 6/6.

»i, a (...) pospołu« (2;1): Wkázdem miełczie y myáłteczku [...] ktorikolwiek [*kupiec*] ma maietnołcy za [= *ponad*] thyłfiáč złothych bendzie winien yednego pacholka yezdneho zbroynego wyprawicz. A ktorzy [...] mny [*lege*: mniej] maią thich maięthnołczy wmięłcziech, y wmiáłteczkach połpołu bendą łzaczowanę, thak yłł zthyłyączna złotych ołłáčzowaney maięthnołczy [...] Iezdny [...] bendzie wyprawion *ConPiotr* 31; Trzy czáłzki ná podobieństwo orzechá wydrożone ná káżdym přęcie/ á połpołu iábłufká y Lilie [*simul et*]: Trzy takiełz czáłzki ná kłtałth orzechá ná drugim přęcie y iábłufká połpołu *Leop Ex* 25/33-34.

»też (i) pospołu, pospołu i« = *et, simul Vulg (2:1): Leop Ex 25/35; á przewyższyłem bogáctwem wšytki ktorzy byli przedemná w Ieruzálem. Pošpołu [quoque Vulg] y mądrość przy mnie zoštála/ y wšytkich rzeczy ktorych žádały oczy moje nie broniłem im BielKron 79v; ná ktorym [kamieniu węgielnym] wšytko budowanie špoione/ roście w košcioł šwięty w Pánu: ná ktorym też y wy pošpołu budueicie się WujNT Eph 2/22.*

[*W oryginałach łacińskich do wszystkich znaczeń czasami brak odpowiednika słowa „pospołu”, co wskazuje na to, że niejednokrotnie stanowi ono tylko wzmocnienie treści wyrażonych już w inny sposób (tzn. za pomocą spójnika „i” lub przyimka „z” albo też zawarte jest ono w łac. czasowniku z przedrostkiem con-).*]

Synonimy: **1.** *gromadą, gromadnie, gromadno, »na gromadzie«, hurmq, hurmem, kupą, »na kupie«, »w kupie«, pospolicie, pospolnie, razem, spolnie, społ, społecznie, społem, społu, wespół, wespółek, wespółem, zaraz; b.β. blisko, koło, około; d.* »do kupy«, »w kupę«; **3.** *jednako, jednakowo, rowno, »tak samo«; 4. razem, zarazem; 5. także, też.*

MFr